

An Clár

Ábhar	Lch.
Na Coimínigh	3
Coláiste Cholmcille 60 Bliain	8
Na Toghcháin Áitiúla	17
Comharchumann Shailearna	19
Áit Bhreith an Chadhnaigh	21
An Spidéal 50 Bliain ó Shin	23
Comóradh an Oireachtais	27
Tomás Ó Con Ceanainn	30
Diarmuid Mac an Adhastair	31
Cois Fharraige le mo Linnse	32
An tIolar agus an Sicín	34
Fís '74 – Céard a Tharla Di?	35
Na Peileadóirí	39
Ó Chois Fharraige go Chicago	41
Úsáid na Gaeilge	43
Pisreoga	45
Scoláirí Chois Fharraige	46
Pleanáil Teanga	49
Forbairtí Áitiúla	53

Tá neart pictiúr ar fud na hirise.

Ar an gclúdach tá cuid de bhóthar Chois Fharraige a tógadh ón aer le ladrann, le caoinchead ó Dharach Ó Tuairisg (Fíbin). Ar dheis tá Seanscoil Sailearna agus níos faide siar ar chlé tá Coláiste Cholmcille.

Clóbhualte ag Clódóirí CL, Casla.
091-506597
www.clprint.ie

Foilsithe le cabhair airgeadais ón Roinn Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta

Biseach 2015

Focal ó Chathaoirleach Chumann Forbartha Chois Fharraige

Céard tá i ndán do Ghaeltacht Chois Fharraige? Léiríonn an Nuashonrú ar Úsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht, a foilsíodh níos túisce i mbliana go bhfuil meath suntasach tagaithe ar úsáid na Gaeilge mar theanga pobail i bparóiste an Chnoic, an paróiste a mbíonn Cumann Forbartha Chois Fharraige ag plé leis. Thit céatadán na ndaoine a deir go n-úsáideann siad an Ghaeilge go laethúil ó 67% i 2006 go dtí 63% i 2011. Bhí an titim an-suntasach i gceantar Shailearna, an ceantar idir Abhann an Chnoic agus Abhainn Chromghlinne, ó 72% go 65%.

Ní gá ar ndóigh a bheith ag brath ar staitisticí daonáirimh leis an gcreimeadh a thabhairt faoi deara. Tá i bhfad níos mó Béarla le cloisteáil sna tithe tábhairne, sa séipéal, ar Pháirc an Chnoic, sna siopaí. Géilltear ró-éasca don duine glórmhar nach bhfuil Gaeilge acu nó níos measa fós nach bhfuil sásta an Ghaeilge atá acu a úsáid, mar gur mó cumhachta atá acu ag déileáil le daoine i mBéarla.

Is le dul i ngleic leis an gcreimeadh seo atá Plean Teanga á réiteach do cheantar Chois Fharraige. Ba é Cumann Forbartha Chois Fharraige a mhol Fóram a bhunú le hionadaithe ó na scoileanna, na clubanna spóirt, na heagraíochtaí pobail agus cultúrtha le tabhairt faoin bplean teanga a réiteach do cheantar Chois Fharraige, an ceantar a shíneann siar le farraige ó Shruthán na Liberties go dtí Abhainn Chasla. Tá cúig limistéar bunscoile sa gceantar: Na Forbacha, An Spidéal, An Cnoc, An Tulaigh agus Ros an Mhíl agus tá ionadaí amháin ó gach ceantar acu sin ar an gCoiste Stiúrtha, chomh maith le Bainisteoir Chomharchumann Shailearna agus Bainisteoir Chomhlacht Forbartha an Spidéil. Tá an obair ag dul ar aghaidh go maith agus bheadh súil ag an gCoiste Stiúrtha go mbeadh an Plean Teanga réidh le cur faoi

bhráid an phobail faoi shamhradh na bliana 2016.

Más féidir an méid sin comhoibrithe a dhéanamh le Plean Teanga a réiteach do cheantar Chois Fharraige, nach bhféadfaí an comhoibriú céanna a dhéanamh faoi ghnéithe eile den Fhorbairt Pobail. Lagafonn sé muid go bhfuil Coistí Pobail ag obair go neamhspleách ar a chéile ag iarraidh fadhbanna a réiteach ina gceantair féin, nuair atá na fadhbanna céanna le réiteach i gceantair eile in aice láimhe. An bhfuil sé in am múnla eile eagraíochta a chur le chéile do cheantar Chois Fharraige, a d'fhéadfadh labhairt le guth amháin faoina fadhbanna comónta atá againn? An bhfuil an iomarca paróisteachais ag baint leis an múnla atá ann faoi láthair? An mbeadh muid níos fearr as le cónascadh a dhéanamh idir Comharchumann Shailearna agus Comhlacht Forbartha an Spidéil ar lámh amháin agus na coistí pobail éagsúla ó na Forbacha anoir go Ros an Mhíl a thabhairt le chéile mar Chomhairle Pobail Chois Fharraige? Mar nuair a bheas an Plean Teanga réitithe beidh eagraíocht pobail ag teastáil lena é chur i bhfeidhm.

Tá muid ag braith ar a chéile.

Donnacha Ó hÉallaithe.

Focal Buíochais

Tá buíochas ó chroí dlite do chuile dhuine a chuidigh le hábhar, pictiúir, eolas agus ainmneacha a chur ar fáil don iris seo ach tá buíochas ar leith ag dul dóibh seo a leanas:

An Coiste Eagarthóireachta ar a raibh Máire Áine Ní Fhlathartaigh, Máire Mhic Lochlainn agus Donncha Ó hÉallaithe a rinne obair na gcapall don iris.

Do Jimí Joe Shéamuis, Breda Ní Choisdealbha, Áine Ní Thuathail, Peigí Ní Thuathail, Bríd Ní Chéidigh, An Chomhairleoir Seán Ó Tuairisg, Pheadar Ó Sé agus Yvonne Nic an Adhastair a chuidigh le pictiúir agus le hainmneacha Choláiste Cholmcille.

Do Dharach Ó Tuairisg ó Meangadh Fíbin a thóg an pictiúr ón aer dúinn, atá ar an gclúdach.

Do na daoine ar fad a chuir píosáí agus pictiúir ar fáil don iris: Lochlainn Ó Tuairisg, Cóil Learaí Ó Finneadha, Peadar Mac an Iomaire, Seán Ó Cadhain, Seosamh Ó Cuaig, Joe Steve Ó Neachtain, an tOllamh Gearóid Denvir, Dr. Pádraig Ó Héalaí, Gearóid Ó Fátharta, an tOllamh Gearóid

Ó Tuathaigh, Mártan Ó Ciardha, Dr. Eoghainín Ó hAinmhire, Breandán Ó Tuairisg, Máire Áine Ní Fhlathartaigh agus Máirín Ní Lochlainn, Donncha Ó hÉallaithe, Máire Ní Neachtain agus Ruaidhrí Ó Tuairisg.

Buíochas freisin do Mhicheál Ó Conghaile agus d'fhoireann chlódóireachta CLPrint i gCasla – agus buíochas ar leith do Chonall Ó Murchadha a rinne an leagan amach ar an iris.

Mar fhocal scoir, gabhtar buíochas ó chroí leis an Roinn Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta a thug deontas airgid leis an iris seo a chur ar an bhfód mar aon leis an lucht gnó ar fad a ghlac fógra i mBiseach na bliana seo: Foras na Gaeilge, Siopa an Phobail, Cló Iar-Chonnacht, Éamon Ó Cuív, TD, Tigh Chualáin, An Poitín Stil, Coláiste Lurgan, An Seanadóir Trevor Ó Clochartaigh, Tigh Dhurcáin, Conradh na Gaeilge, Comharchumann Shailearna, Údarás na Gaeltachta, Clódóirí CL Print, TG4 agus Comhar Creidmheasa Cholm Cille.

Go gcúití Dia bhuir bhflaithiúlacht libh ar fad.

Seosamh Ó Braonáin, Eagarthóir.